

PRAWA CZŁOWIEKA I SYSTEMY ICH OCHRONY

Ćwiczenia 5

PLAN ZAJĘĆ

Wybrane prawa i wolności jednostki w orzecznictwie ETPCz

- a. Prawo do ochrony życia
- b. Wolność wypowiedzi oraz wolność twórczości artystycznej
- c. Prawo do prywatności
- d. Rozwiązywanie kazuśów

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Art. 38 Konstytucji RP

Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia.

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Art. 2 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

1. Prawo każdego człowieka do życia jest chronione przez ustawę. Nikt nie może być umyślnie pozbawiony życia, wyjąwszy przypadki wykonania wyroku sądowego skazującego za przestępstwo, za które ustawa przewiduje taką karę.
2. Pozbawienie życia nie będzie uznane za sprzeczne z tym artykułem, jeżeli nastąpi w wyniku bezwzględnie koniecznego użycia siły:
 - a) w obronie jakiegokolwiek osoby przed bezprawną przemocą;
 - b) w celu wykonania zgodnego z prawem zatrzymania lub uniemożliwienia ucieczki osobie pozbawionej wolności zgodnie z prawem;
 - c) w działaniach podjętych zgodnie z prawem w celu stłumienia zamieszek lub powstania.

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Art. 15 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

1. W przypadku wojny lub innego niebezpieczeństwa publicznego zagrażającego życiu narodu, każda z Wysokich Układających się Stron może podjąć środki uchylające stosowanie zobowiązań wynikających z niniejszej Konwencji w zakresie ściśle odpowiadającym wymogom sytuacji, pod warunkiem, że środki te nie są sprzeczne z innymi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego.
2. Na podstawie powyższego przepisu nie można uchylić zobowiązań wynikających z artykułu 2, z wyjątkiem przypadków śmierci będących wynikiem zgodnych z prawem działań wojennych oraz zobowiązań zawartych w artykułach 3, 4 (ustęp 1) i 7.

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Elementy prawa do ochrony życia

Podmiot zobowiązany – państwa członkowskie (odpowiedzialne za działania ich organów, funkcjonariuszy lub przedstawicieli)

Dobro chronione – życie (trwanie istoty ludzkiej)

Podmiot uprawniony – każda osoba

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

ETPCz w kwestii prawa do ochrony życia

- Jedno z najbardziej podstawowych postanowień Konwencji, które uświęca jedną z fundamentalnych wartości społeczeństw demokratycznych tworzących Radę Europy (za: *McCann and Others p. Zjednoczonemu Królestwu*)
- Punkt wyjścia dla korzystania ze wszystkich innych praw i wolności gwarantowanych przez Konwencję (za: *Pretty p. Zjednoczonemu Królestwu*)

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Powiązanie z innymi postanowieniami Konwencji

- Art. 3 – Zakaz tortur
- Art. 8 - Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego
- Protokół nr 6 oraz nr 13 – Dopuszczalność kary śmierci

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Evans przeciwko Wielkiej Brytanii

- Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 kwietnia 2007 r.
- Skarga nr 6339/05
- Skarżąca – Natalie Evans
- Państwo członkowskie – Wielka Brytania
- Przedmiot – Możliwość użycia zamrożonego embrionu ludzkiego do zapłodnienia bez zgody partnera
- Zarzut – Wycofanie zgody przez jednego z partnerów na dalsze przechowywanie i użycie ludzkich embrionów stanowi naruszenie art. 2, 8 i 14 Konwencji.

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Evans przeciwko Wielkiej Brytanii

Skarżąca wskazywała, iż przepisy prawa brytyjskiego nakazujące zniszczenie ludzkich embrionów (po wycofaniu zgody przez jednego z partnerów) naruszają prawo do życia tychże embrionów.

Trybunał wskazał jednak (zgodnie z wcześniejszym orzeczeniem w sprawie *Vo przeciwko Francji*), iż w związku z brakiem konsensusu pomiędzy członkami Rady Europy co do momentu rozpoczęcia życia ludzkiego, państwu przysługuje tzw. margines oceny.

Na podstawie wcześniejszych orzeczeń zapadłych przez sądami brytyjskimi, oczywistym było, iż prawo krajowe nie przyznaje nienależnych praw embrionom ludzkim.

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Evans przeciwko Wielkiej Brytanii

„The Grand Chamber, for the reasons given by the Chamber, finds that the embryos created by the applicant and J. do not have a right to life within the meaning of Article 2 of the Convention, and that there has not, therefore, been a violation of that provision.”

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Lambert i Inni przeciwko Francji

- Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 5 czerwca 2015 r.
- Skarga nr 46043/14
- Skarżący - Pierre Lambert, Viviane Lambert, David Philippon, Anne Tuarze
- Państwo członkowskie – Francja
- Przedmiot – wstrzymanie terapii podtrzymującej życie
- Zarzut – Wstrzymanie sztucznego odżywiania i nawadniania pacjenta stanowi naruszenie obowiązków Państwa wynikających z art. 2 Konwencji. Pozbawienie odżywiania i nawadniania stanowi złe traktowanie równoznaczne z torturami w rozumieniu art. 3. Działanie to narusza również integralność fizyczną pacjenta co narusza art. 8.

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Lambert i Inni przeciwko Francji

„Trybunał zauważa, że zarówno skarżący, jak i Rząd dokonują rozróżnienia pomiędzy zamierzonym pozbawieniem życia a „zaprzestaniem leczenia” (...) oraz podkreśla wagę takiego rozróżnienia. W kontekście francuskiego ustawodawstwa, które zabrania umyślnego odebrania życia i dopuszcza wstrzymanie lub odmowę terapii podtrzymującej życie jedynie w określonych, szczególnych okolicznościach, Trybunał uznaje, że niniejsza sprawa nie odnosi się do obowiązków negatywnych państwa wynikających z art. 2.

Trybunał zbada zarzuty skarżących wyłącznie z perspektywy obowiązków pozytywnych państwa.”

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Lambert i Inni przeciwko Francji – obowiązki pozytywne

„Zgodnie z art. 2 państwa mają obowiązek podejmowania właściwych działań w celu ochrony życia osób podlegających ich jurysdykcji (...) w obszarze zdrowia publicznego takie obowiązki pozytywne państw obejmują wprowadzanie regulacji zobowiązujących szpitale, (...), do przyjmowania odpowiednich środków ochrony życia pacjentów”

„Trybunał przypomina, że art. 2 jest jednym z najbardziej podstawowych przepisów Konwencji, który w okresie pokoju nie podlega derogacji na podstawie art. 15, i że ściśle interpretuje zawarte w nim wyjątki (...). Jednakże w kontekście obowiązków pozytywnych państwa, przy ocenie złożonych kwestii naukowych, prawnych i etycznych, w szczególności dotyczących początku i końca życia, ze względu na brak konsensusu pomiędzy państwami członkowskimi, Trybunał uznał, że tym ostatnim przysługuje pewien margines oceny.”

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Lambert i Inni przeciwko Francji – margines oceny

„Trybunał zauważa, że pomiędzy państwami członkowskimi Rady Europy nie istnieje konsensus na rzecz zezwalania na wstrzymywanie terapii sztucznie podtrzymującej życie, mimo iż wydaje się, że większość państw dopuszcza takie rozwiązanie. Mimo że szczegółowe rozwiązania dotyczące rezygnacji z leczenia różnią się w poszczególnych krajach, istnieje zgoda odnośnie do najwyższego znaczenia życzeń pacjenta w procesie podejmowania decyzji, niezależnie od sposobu wyrażenia takich życzeń (...).

Z tego względu Trybunał jest zdania, że w odniesieniu do kwestii końca życia, podobnie jak w przypadku początku życia, państwom przysługiwać musi margines oceny, nie tylko odnośnie do tego, czy należy zezwalać czy nie na rezygnację z terapii sztucznie podtrzymującej życie oraz szczegółowych rozwiązań dotyczących takiej rezygnacji, lecz także w odniesieniu do środków osiągnięcia równowagi pomiędzy ochroną prawa pacjentów do życia a ochroną ich prawa do poszanowania życia prywatnego i autonomii osobistej (...). Taki margines oceny nie jest jednakże nieograniczony”

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Lambert i Inni przeciwko Francji

„Trybunał stwierdza, że przepisy ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r., zgodnie z wykładnią *Conseil d'État*, stanowią ramy prawne, które są wystarczająco jasne dla celów art. 2 Konwencji, by precyzyjnie regulować kwestie decyzji podejmowanych przez lekarzy w sytuacjach takich, jak sytuacja, z którą mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Dlatego też Trybunał uznaje, że państwo zapewniło ramy prawne umożliwiające zapewnienie ochrony życia pacjentów (...).”

„Trybunał zauważa brak konsensusu (pomiędzy członkami rodziny – M.A.) i jest zdania, że sposób organizacji procesu podejmowania decyzji, w tym wskazanie osoby podejmującej ostateczną decyzję o wstrzymaniu leczenia, a także szczegółowe rozwiązania dotyczące podjęcia decyzji, mieszczą się w marginesie oceny państwa. Trybunał zauważa, że w niniejszej sprawie procedura była długotrwała i skrupulatna, wykraczała poza wymogi przewidziane prawem i uznaje, że – mimo iż skarżący nie zgadzają się z jej rezultatem – procedura spełniała wymogi wynikające z art. 2 Konwencji (...).”

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Lambert i Inni przeciwko Francji – rozstrzygnięcie

„Trybunał przypomina, iż weryfikacja, czy decyzja o wstrzymaniu leczenia była zgodna z ustawodawstwem krajowym i Konwencją oraz ustalenie życzeń pacjenta w sposób zgodny z prawem krajowym leżały w przede wszystkim w gestii władz krajowych. Zadanie Trybunału polegało na upewnieniu się, czy państwo wypełniało swoje obowiązki pozytywne wynikające z art. 2 Konwencji.

Na tej podstawie Trybunał uznał, że zarówno ramy prawne przewidziane prawem krajowym, (...), jak i proces podejmowania decyzji, który w niniejszej sprawie został przeprowadzony w sposób skrupulatny, za zgodne z wymogami art. 2. (...)

W konsekwencji Trybunał dochodzi do wniosku, że władze krajowe dopełniły obowiązków pozytywnych wynikających z art. 2 Konwencji, przez wzgląd na pozostawiony im w niniejszej sprawie margines oceny”

PRAWO DO OCHRONY ŻYCIA

Lambert i Inni przeciwko Francji – rozstrzygnięcie

Wyrok ten stanowi jedno z najważniejszych rozstrzygnięć ETPCz dotyczących eutanazji oraz zaprzestania uporczywej terapii. Jest to jedno z pierwszych rozstrzygnięć, w których Trybunał dopuścił możliwość tzw. biernej eutanazji.

Wcześniejsze rozstrzygnięcia dotyczące tego zagadnienia:

- Pretty v. Wielka Brytania
- Haas v. Szwajcaria
- Koch v. Niemcy
- Gross v. Szwajcaria

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Art. 54 Konstytucji RP

1. Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji.
2. Cenzura prewencyjna środków społecznego przekazu oraz koncesjonowanie prasy są zakazane. Ustawa może wprowadzić obowiązek uprzedniego uzyskania koncesji na prowadzenie stacji radiowej lub telewizyjnej.

Art. 73 Konstytucji RP

Każdemu zapewnia się wolność twórczości artystycznej, badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników, wolność nauczania, a także wolność korzystania z dóbr kultury.

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

1. Każdy ma prawo do wolności wyrażania opinii. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. Niniejszy przepis nie wyklucza prawa Państw do poddania procedurze zezwoleń przedsiębiorstw radiowych, telewizyjnych lub kinematograficznych.

2. Korzystanie z tych wolności pociągających za sobą obowiązki i odpowiedzialność może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji poufnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej..

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

„Wolność wyrażania opinii stanowi jeden z istotnych fundamentów [demokratycznego] społeczeństwa, jedną z podstawowych przesłanek jego rozwoju oraz samorealizacji każdego człowieka”

Handyside p. Zjednoczonemu Królestwu

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Elementy wolności wyrażania opinii wg EKPCz

- wolność posiadania poglądów,
- wolność przekazywania informacji i idei
- wolność ich otrzymywania.

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Powiązanie z innymi postanowieniami Konwencji

- Art. 9 – Wolność sumienia i wyznania
- Art. 11 – Wolność zrzeszania się i stowarzyszania się
- Art. 8 – Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Garaudy przeciwko Francji

- Decyzja o niedopuszczalności skargi do ETPCz 24 czerwca 2003 r.
- Skarga nr 65831/01
- Skarżący - Roger Garaudy
- Państwo członkowskie – Francja
- Przedmiot – Kwestionowanie prawdziwości Holocaustu
- Streszczenie – Autor książki pt. „Mity Założycielskie Współczesnego Izraela” [ang. The Founding Myths of Modern Israel], został skazany za kwestionowanie istnienia zbrodni przeciwko ludzkości, publicznego zniesławienia grupy osób (wspólnoty żydowskiej) oraz nawoływanie do nienawiści rasowej. Skarżący twierdził, iż m.in. zostało naruszone jego prawo do wolności wypowiedzi (art. 9).

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Garaudy przeciwko Francji

„Regarding freedom of expression, the Court reiterates that, although its case-law has enshrined the overriding and essential nature of this freedom in a democratic society (...), it has also laid down the limits. The Court has held, among other things, that “[t]here is no doubt that, like any other remark directed against the Convention's underlying values ..., the justification of a pro-Nazi policy could not be allowed to enjoy the protection afforded under Article 10” and that there is a “category of clearly established historical facts – such as the Holocaust – whose negation or revision would be removed from the protection of Article 10 by Article 17” (...).”

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Garaudy przeciwko Francji

Art. 17

Żadne z postanowień niniejszej konwencji nie może być interpretowane jako przyznanie jakiegokolwiek państwu, grupie lub osobie prawa do podjęcia działań lub dokonania aktu zmierzającego do zniweczenia praw i wolności wymienionych w niniejszej konwencji albo ich ograniczenia w większym stopniu, niż to przewiduje konwencja.

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Garaudy przeciwko Francji

„Denying crimes against humanity is therefore one of the most serious forms of racial defamation of Jews and of incitement to hatred of them. The denial or rewriting of this type of historical fact undermines the values on which the fight against racism and anti-Semitism are based and constitutes a serious threat to public order. Such acts are incompatible with democracy and human rights because they infringe the rights of others. Their proponents indisputably have designs that fall into the category of aims prohibited by Article 17 of the Convention.”

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Garaudy przeciwko Francji – rozstrzygnięcie

Trybunał uznał, że treść książki skarżącego stanowiła negację holokaustu i wskazał, że „zaprzeczanie zbrodni przeciwko ludzkości jest jedną z najpoważniejszych form dyskryminacji rasowej Żydów i nawoływania do nienawiści do nich”. Kwestionowanie istnienia jasno dowiedzionych wydarzeń historycznych nie stanowiło badań naukowych lub historycznych; prawdziwym celem było zrehabilitowanie Narodowego Socjalizmu i oskarżenie samych ofiar o fałszowanie historii. Takie czyny były w sposób oczywisty niezgodne z podstawowymi wartościami, które stara się krzewić Konwencja.

Trybunał zastosował art. 17 i uznał, że skarżący nie może powoływać się na art. 10 Konwencji. Skargę uznano za niedopuszczalną.

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Observer i Guardian p. Wielkiej Brytanii

- Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 26 listopada 1991
- Skarga nr 13585/88
- Skarżący – The Observer Ltd, Guardian Newspapers Ltd
- Państwo członkowskie – Wielka Brytania
- Przedmiot – zakaz publikacji książki „Łowca szpiegów”

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI ORAZ TWÓRCZOŚCI ARTYSTYCZNEJ

Observer i Guardian p. Wielkiej Brytanii

Trybunał stwierdził, że art. 10 nie wyklucza nałożenia ograniczeń o prewencyjnym charakterze. Zagrożenia związane z nimi są jednak tak poważne, że działania władz krajowych wymagają wyjątkowo skrupulatnej kontroli, szczególnie jeśli ograniczenia dotyczą prasę (gdyż nawet krótkie opóźnienie publikacji może pozbawić informację znaczenia oraz wartości).

Sędziowie podzielili rozważania na dwa okresy: do ukazania się książki w USA i po niej. W pierwszym okresie treść wspomnień Wrighta nie była znana. Uznano w konsekwencji, że nie doszło do złamania Konwencji.

Sytuację zmieniła jednak publikacja "Łowcy szpiegów" w Stanach Zjednoczonych. Treść książki przestała być przedmiotem spekulacji, a samo dążenie do zniechęcenia naśladowców było "zbyt słabym" argumentem, by wygrać ze szczególnym znaczeniem, jakie Konwencja przywiązuje do swobody wypowiedzi. Obowiązywanie zakazu w drugim okresie było sprzeczne z art. 10 (jednogłośnie).

Za: I. Kamiński, Sądowy zakaz publikacji w świetle konstytucyjnych argumentów prawnoporównawczych i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Art. 47 Konstytucji RP

Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

Art. 51 Konstytucji RP

1. Nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby.
2. Władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym.
3. Każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Ograniczenie tego prawa może określić ustawa.
4. Każdy ma prawo do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą.
5. Zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji określa ustawa.

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka

1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.
2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Definicja „życia prywatnego”

Zarówno Konwencja, jak i orzecznictwo Trybunału, nie zawiera precyzyjnej definicji życia prywatnego. Zgodnie z dotychczasową linią orzeczniczą pojęcie to jest niezwykle szerokie, toteż niemożliwe jest zdefiniowanie go w sposób całkowity i wyczerpujący.

Życie prywatne jest pojęciem szerszym od prywatności, gdyż obejmuje sferę, w której każda osoba może swobodnie rozwijać swoją osobowość, zarówno w relacjach z innymi, jak i ze światem zewnętrznym.

Orzecznictwo Trybunału wskazuje, iż życie prywatne obejmuje m.in. prawo do nazwiska, ochronę wizerunku, tożsamość seksualną i społeczną, życie seksualne i orientację seksualną, samostanowienie i autonomię osoby, tajemnicę rozmów telefonicznych.

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Klauzula derogacyjna

Art. 8 dopuszcza możliwość ingerencji w prawo do prywatności. W przypadku zakwestionowania jej legalności przez skarżącego Trybunał zobowiązany jest to przeprowadzania szczegółowego testu. Obejmuje on przede wszystkim następujące pytania:

- Czy doszło do ingerencji w prawo chronione na podstawie art. 8?

Jeżeli tak:

- Czy ingerencja jest zgodna z ustawą?
- Czy ingerencja dąży do realizacji słusznego celu?
- Czy ingerencja jest konieczna w społeczeństwie demokratycznym?

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Klauzula derogacyjna

Przykłady ingerencji (bez rozstrzygnięcia o jej zasadności) w prawa chronione na podstawie art. 8:

- przeszukanie osoby i mieszkania
- podsłuch telefoniczny
- zatrzymywanie lub przeglądanie korespondencji więźniów
- rozpowszechnianie zdjęć osoby skazanej za zgodą policji
- fotografowanie noworodka bez uprzedniej zgody rodziców
- przymusowe leczenie bez zgody skarżącego lub mimo przeciwnych przekonań kulturowych, ze względu na pochodzenie etniczne
- brak możliwości wykreślenia nazwiska z listy mieszkańców
- wydalenie osiedlonego imigranta

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Tysiąc p. Polsce

- Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 20 marca 2007 r.
- Skarga nr 5410/03
- Skarżący – Alicja Tysiąc
- Państwo członkowskie – Polska
- Przedmiot – uniemożliwienie przeprowadzenia legalnej aborcji

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Tysiąc p. Polsce – zastosowanie art. 8

„(...) nie jest sporne między stronami, że art. 8 ma zastosowanie do okoliczności sprawy i odnosi się do prawa skarżącej do poszanowania jej życia prywatnego.

Trybunał (...) potwierdza, iż prawo regulujące przerywanie ciąży dotyczy sfery życia prywatnego, ponieważ kiedy kobieta jest w ciąży, jej prywatne życie jest ściśle powiązane z rozwijającym się płodem.

Trybunał również potwierdza, iż „życie prywatne” jest terminem o bogatym zakresie znaczeniowym, obejmującym, *inter alia*, aspekt fizycznej i społecznej tożsamości, w tym prawo do osobistej niezależności, osobistego rozwoju oraz do nawiązywania i rozwoju relacji z innymi ludźmi oraz światem zewnętrznym.

Ponadto, podczas gdy Konwencja nie gwarantuje prawa do jakiegokolwiek poziomu opieki medycznej, Trybunał w dotychczasowych sprawach stwierdził, iż życie prywatne obejmuje integralność fizyczną i psychologiczną osoby i na państwie spoczywa pozytywny obowiązek zapewnienia obywatelom ich prawa do skutecznego poszanowania dla tej integralności.”

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Tysiąc p. Polsce – gwarancje proceduralne

„(...) Rząd w swoim piątym okresowym raporcie dla Komitetu Praw Człowieka (...) stwierdził, inter alia, że występowały nieprawidłowości w sposobie, w jaki ustawa z 1993 r. była stosowana w praktyce (...). To dodatkowo uwydatnia, w ocenie Trybunału, znaczenie proceduralnych gwarancji dostępu do aborcji terapeutycznej (...). Potrzeba takich zabezpieczeń staje się jeszcze bardziej istotna w sytuacji, kiedy powstaje spór, czy to między kobietą ciężarną a lekarzami, czy samymi lekarzami, o to, czy w danej sprawie spełnione są warunki konieczne do dokonania legalnej aborcji. W ocenie Trybunału zapisy prawne mające zastosowanie w takiej sytuacji muszą przede wszystkim zapewniać jasność sytuacji prawnej kobiety ciężarnej.”

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Tysiąc p. Polsce

„Trybunał stwierdza, iż nie zostało wykazane, iż prawo polskie, w brzmieniu mającym zastosowanie w sprawie skarżącej, zawierało jakikolwiek skuteczny mechanizm umożliwiający ustalenie, czy w danej sprawie zostały spełnione warunki do dokonania zgodnej z prawem aborcji. Stwarzało to dla skarżącej stan przedłużającej się niepewności. W rezultacie skarżąca doznała poważnego stresu i cierpienia, rozważając możliwe negatywne dla jej zdrowia skutki ciąży i zbliżającego się porodu..”

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

Tysiąc p. Polsce

„Mając na uwadze okoliczności całej sprawy, nie można tym samym powiedzieć, iż poprzez ustanowienie środków prawnych umożliwiających określenie odpowiedzialności po stronie personelu medycznego, państwo polskie spełniło pozytywny obowiązek zabezpieczenia prawa skarżącej do poszanowania jej życia prywatnego w kontekście sporu o to, czy była uprawniona do aborcji terapeutycznej.

Dlatego Trybunał oddala wstępny zarzut Rządu i stwierdza, że władze nie dopełniły ich pozytywnego obowiązku zapewnienia skarżącej skutecznej ochrony jej życia prywatnego.

Trybunał stwierdza, iż miało miejsce naruszenie art. 8 Konwencji.”

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

S. i Marper p. Wielkiej Brytanii

- Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 4 grudnia 2008 r.
- Skarga nr 30562/04 oraz 30566/04
- Skarżący – S. oraz Michael Marper
- Państwo członkowskie – Wielka Brytania
- Przedmiot – bezterminowe przechowywanie danych zawartych w profilach DNA, próbkach komórkowych oraz odciskach linii papilarnych osób, wobec których zakończono postępowanie karne bez skazania

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

S. i Marper p. Wielkiej Brytanii

„The mere storing of data relating to the private life of an individual amounts to an interference within the meaning of Article 8 (...). The subsequent use of the stored information has no bearing on that finding”

„(...)the Court concludes that the retention of both cellular samples and DNA profiles discloses an interference with the applicants’ right to respect for their private lives”

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

S. i Marper p. Wielkiej Brytanii

„The Court finds it to be beyond dispute that the fight against crime (...) depends to a great extent on the use of modern scientific techniques of investigation and identification. (...) However, while it recognises the importance of such information in the detection of crime, the Court must delimit the scope of its examination. The question is not whether the retention of fingerprints, cellular samples and DNA profiles may in general be regarded as justified under the Convention. The only issue to be considered by the Court is whether the retention of the fingerprint and DNA data of the applicants, as persons who had been suspected, but not convicted, of certain criminal offences, was justified under Article 8 § 2 of the Convention.”

PRAWO DO PRYWATNOŚCI

S. i Marper p. Wielkiej Brytanii

„ the Court finds that the blanket and indiscriminate nature of the powers of retention of the fingerprints, cellular samples and DNA profiles of persons suspected but not convicted of offences, (...) fails to strike a fair balance between the competing public and private interests and that the respondent State has overstepped any acceptable margin of appreciation in this regard. Accordingly, the retention at issue constitutes a disproportionate interference with the applicants' right to respect for private life and cannot be regarded as necessary in a democratic society. This conclusion obviates the need for the Court to consider the applicants' criticism regarding the adequacy of certain particular safeguards, such as too broad an access to the personal data concerned and insufficient protection against the misuse or abuse of such data.”